

ภาพแทนและการประกอบสร้าง “สัตว์” ในรวมเรื่องสั้นคืนปีเสือ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของเจ็ดจิ่ง กำจรงค์เดช

Representation and Construction of Animal in Collection of Short Stories ‘That Night of the Year of the Tiger and Other Animal Stories’ of Jadet Kamjorndet

อุภาวัฒน์ นามศิริ / Uphawan Namhiran

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย
Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Buriram Rajabhat University,
Buri Ram 31000, Thailand

Email : uphawan.nh@bru.ac.th

Received: November 23, 2022

Revised: December 22, 2022

Accepted: December 25, 2022

Abstract

A collection of short stories on ‘That Night of the Year of the Tiger and Other Animal Stories’ of Jadet Kamjorndet was the current literary work of the South East Asian Writers Awards or SEAWRIT in the category of short stories, which has strategies to present stories that were outstanding in bringing animals into the stories in presenting each short story. This research aimed to analyze representation and the construction of “animals” in the collection of short stories on ‘That Night of the Year of Tiger and Other Animal Stories’ of Jadet Kamjorndet from the perspective of eco-criticism under the framework of anthropocentric view. The results showed that representation in the collection of short stories on ‘That Night of the Year of the Tiger and Other Animal Stories’ expressed representation of 11 human behaviors from 9 animal species and it appeared that author constructed the characteristics of animals to reflect human behavior by construction of

characters of animals to resemble human beings both in characters, behaviors, feelings; moreover, It also presented the state of political, social and economic problems through various signs. Mostly the construction operated on the anthropocentric view.

Keywords: representation, construction, animals

บทคัดย่อ

รวมเรื่องสั้นคินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช เป็นผลงานรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ ซีไรต์ ประจำปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีกลวิธีการนำเสนอเรื่องเล่าที่มีความโดดเด่นด้านการนำสัตว์มาประกอบการดำเนินเรื่องในเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ภาพแทนและการประกอบสร้างสัตว์ที่สะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนโดยรวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ปรากฏภาพแทนสัตว์ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมมนุษย์ทั้งหมด 11 ภาพแทน จากสัตว์จำนวน 9 ชนิด และพบว่าผู้เขียนประกอบสร้างให้สัตว์เป็นสิ่งสะท้อนพฤติกรรมมนุษย์ โดยปรากฏการประกอบสร้างลักษณะของสัตว์ให้มีลักษณะใกล้เคียงมนุษย์ ทั้งในด้านลักษณะนิสัย พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด อีกทั้งนำเสนอสภาพปัญหาทางการเมือง สังคม ระบบเศรษฐกิจ ผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ การนำเสนอภาพแทนและการประกอบสร้างในลักษณะนี้ช่วยให้เรื่องสั้นน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่าน

คำสำคัญ ภาพแทน, การประกอบสร้าง, สัตว์

บทนำ

คินปีเสื่อและเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช ถือเป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นที่แหวกแนวการเขียนเรื่องสั้นแบบทั่วไป ทั้งทางด้านกลวิธีการเล่าเรื่อง โครงเรื่อง ผูกเรื่อง โดยมีการใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมาย เช่น เป็ด นกกระยาง นก เสือ มีการใช้กลวิธีการเขียนที่น่าสนใจ ชวนให้ขบคิดเพื่อไขรหัสสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนซ่อนนัยไว้ ในบทความวิจัยนี้จะกล่าวถึงภาพแทนและการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของสัตว์ที่ปรากฏในเรื่องสั้น

รวมเรื่องสั้นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาพแทน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตหรือการสร้างความหมายจากสิ่งที่คิดผ่านภาษา เพื่อนำเสนอหรือสร้างภาพแทนให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังที่ Thongkhamphao (2011, p.14) กล่าวว่า การนำเสนอภาพแทนเป็นการนำ “ความจริง” หรือภาพต้นแบบมานำเสนอซ้ำอีกครั้ง โดยที่การนำเสนอภาพแทนนั้นไม่สามารถนำเสนอง่ายได้ตรงกับภาพต้นแบบ เพราะการเสนอภาพแทนเป็นการนำภาพต้นแบบมานำเสนอครั้งใหม่ ภาพที่ถูกนำมาเสนอมิได้มีคุณสมบัติเท่าเทียมกับความจริงดั้งเดิมแต่เป็นเพียง “ตัวแทน” ที่ “คล้ายคลึง” กับความจริง/ภาพต้นแบบเท่านั้น

ในปัจจุบันมีเรื่องสั้นหลายเรื่องที่ใช้สัตว์เป็นภาพแทน เช่น “ขาวนาและนายห้าง” ในรวมเรื่องสั้นฟ้าบ่กั้น ของ ลาว คำหอม “นกสีเหลือง” ในรวมเรื่องสั้นเดินไปสู่หนไหน ของ สุรชัย จันทิมาธร “คนดำน้ำ” ในรวมเรื่องสั้นคนบนต้นไม้ ของนิคม ราวา “หมากลางถนน” ของ วินทร์ เลียววาริณ ทั้งนี้ เรื่องสั้นที่ยกตัวอย่าง ผู้เขียนล้วนนำเสนอสัตว์ที่เป็นภาพแทนของพฤติกรรมมนุษย์และบริบททางสังคม เพื่อสื่อถึงปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตและสังคม ไม่ว่าจะเป็น ความสัมพันธ์และความขัดแย้งของคนในสังคม ความเหลื่อมล้ำ ความยากจน เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง คนชายขอบ เป็นต้น ทั้งนี้ การที่ผู้อ่านจะเข้าใจความหมาย ต้องอาศัยการตีความและต้องคิดอย่างลึกซึ้งเพื่อเชื่อมโยงความคิดกับสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันรวมทั้งต้องอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของ จเด็จ กำจรเดช วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ ซีไรต์ (S.E.A.Write) ประจำปี พ.ศ. 2563 เป็นผลงานรวมเรื่องสั้นที่ปรากฏการใช้สัตว์เป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่องเล่าแต่ละเรื่อง การใช้ชื่อผลงานที่เชื่อมร้อยกับเรื่องเล่าในรวมเรื่องสั้นดังกล่าวว่า “เสื่อ” และ “สัตว์อื่น ๆ” ทำให้ผู้วิจัยสนใจตั้งข้อสังเกตว่าสัตว์แต่ละชนิดที่ปรากฏในเรื่องสั้นแต่ละเรื่องทำหน้าที่เป็นภาพแทนมนุษย์ และการประกอบสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ของสัตว์ในตัวละครวรรณกรรมอย่างไร สัตว์แต่ละชนิดนำไปสู่การนำเสนอ *เรื่อง* และ *ประเด็น* ที่แฝงนัยในเรื่องสั้นแต่ละเรื่องอย่างไรบ้าง โดยมุ่งวิเคราะห์ภาพแทนและการประกอบสร้าง “สัตว์” ในรวมเรื่องสั้นคินปีเสื่อและเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนและการประกอบสร้างของสัตว์ ที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นคินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ

ขอบเขตการวิจัย

วิเคราะห์รวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ มีจำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ มีเปิดบนหลังคา นกกระยางโง่ ๆ ชาวบ้านจะมา ประแบ้งไหมคะ อยู่ข้างล่างข้างไว้ได้ข้างเอา สับหรือร่อนสอง บุรณแมน คินปีเสื่อ เป็นหมาป่า จระเข้ตาขุน ปลอดภัย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563 สำนักพิมพ์ผจญภัย

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรากฏเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

Charoenphon (2003, p.31) กล่าวว่า ภาพแทนหมายถึงภาพจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งนำเสนอผ่านวรรณกรรมหรือประดิษฐ์ภัณฑ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ในฐานะที่ภาพจำลองนั้นสร้างขึ้นจากการคัดเลือก ประูแต่ง ขั้บเน้นคุณลักษณะบางอย่างจากความเป็นจริงตามคติความเชื่อและค่านิยมบางประการ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพเสนอนั้น ๆ จึงร่วมกันทำหน้าที่สื่อความหมายและคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงสังคมวัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ภาพเสนอมิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเป็นจริงเป็นเช่นไร เพราะมิใช่ภาพสะท้อน แต่บ่งบอกให้ทราบว่าคนในสังคม (อย่างน้อยก็กลุ่มหนึ่ง) มีความเชื่อ ความคาดหวังและให้ความหมายคุณค่าต่อสิ่งที่ถูกนำเสนออย่างไร

Hall (1997, as cited in Chot Udom Phan, 2005, p. 2) กล่าวว่า การนำเสนอภาพแทนเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงแนวคิด (Concepts) กับระบบสัญลักษณ์ (Signs) เข้าด้วยกันหรือเป็นการนำเสนอแนวคิดผ่านระบบสัญลักษณ์ สามารถเกิดขึ้นได้ 2 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การนำเสนอภาพแทนในใจ คือ การตีความหมายหรือความจริงรอบตัวมนุษย์ เป็นกระบวนการกลั่นกรองสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวให้เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ

ระดับที่ 2 การนำเสนอภาพแทนภายนอก คือ การสื่อสารความรู้ ความคิดที่อยู่ในหัวสมองออกมาให้ผู้อื่นรับทราบ โดยใช้ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษาหรือภาพ เป็นต้น

ดังนั้น การนำเสนอภาพแทนจึงมีกระบวนการกลั่นกรองความจริง 2 ระดับ คือ

- 1) กลั่นกรองและจัดการเรียบเรียงความรู้ ความคิด ในหัวสมองมนุษย์
- 2) กลั่นกรองเรียบเรียงภายนอกโดยผ่านระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา

Hall (1997, as cited in Laohawanit, 2010) ยังแบ่งเป็นแนวทางการศึกษาภาพแทนออกเป็น 3 แนวทางหลัก ๆ ดังนี้ 1) ภาพสะท้อน (reflective approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ “ภาพสะท้อน” (reflective approach) แนวทางนี้เชื่อว่าความหมายอยู่ในวัตถุ ผู้คนความคิด หรือเหตุการณ์ที่อยู่บนโลกแห่งความจริง และภาษาทำหน้าที่เหมือนกับกระจกเพื่อสะท้อนความหมาย ที่แท้จริงซึ่งปรากฏบนโลก

2) เจตจำนง (intentional approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ “ความตั้งใจหรือเจตจำนง” (intentional approach) แนวทางนี้เชื่อว่าผู้แต่ง ผู้พูด เป็นคนกำหนดความหมายต่าง ๆ บนโลกผ่านภาษา คำต่าง ๆ จึงมีความหมายตามผู้แต่งตั้งใจที่จะให้มีความหมาย

3) การประกอบสร้าง (constructionist approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ “การประกอบสร้าง” (constructionist approach) ความหมายผ่านภาษา แนวทางนี้เชื่อว่าไม่มีสิ่งใดหรือแม้กระทั่งปัจเจกผู้ใช้ภาษาคนใดสามารถจะคงความหมายต่าง ๆ ในภาษาไว้ได้ สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้มีความหมายใด ๆ แต่เป็นเราที่สร้างความหมายขึ้นมา โดยการใช้ระบบภาพตัวแทน ซึ่งได้แก่ ความเข้าใจ (concept) และสัญญาณ (sign) ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การนำเสนอภาพแทนเป็นกระบวนการนำเสนอผลผลิตทางความหมาย โดยเป็นการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับโลกแห่งความจริง การร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน เพื่อบอกให้ทราบว่าผู้คนในสังคมมีความคิด ความเชื่อ ความคาดหวังและให้ความหมาย คุณค่าต่อสิ่งที่นำเสนออย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากรวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช
2. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์รวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช จำนวน 11 เรื่อง พบว่า ผู้เขียนใช้ “สัตว์” เป็นภาพแทนมนุษย์ และมีการประกอบสร้าง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง ดังนี้

1. “เปิด : ภาพแทนความทรงจำ และการมีอยู่” จากเรื่องสั้น มีเปิดบนหลังคา

มีเปิดบนหลังคา เป็นเรื่องราวของครอบครัวหนึ่งที่ต้องสูญเสียลูกชายคนเล็กไปด้วยโรคไข้เลือดออก นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง โดยเฉพาะบรรยากาศภายในครอบครัวได้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยดำเนินเรื่องไปอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันตลอดทั้งเรื่อง จึงเปิดเรื่องด้วยการบอกเล่าของตัวละคร ดังนี้

“แม่บอกว่าเปิดขึ้นสวรรค์ไปแล้ว แต่ความจริงมันอยู่บนหลังคา”

(Kamjorndet, p.23)

นับว่าเป็นการเปิดเรื่องที่แฝงนัยสำคัญว่า แท้จริงแล้วเปิดอยู่บนสวรรค์หรืออยู่บนหลังคา เมื่อลูกชายคนเล็กเสียชีวิตไปทั้งพ่อและแม่ต่างรู้สึกสะเทือนใจ เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้พ่อกับแม่ไม่ยอมรับสิ่งที่เกี่ยวกับลูกชายคนเล็ก และไม่มีจิตใจที่จะทำงานในสิ่งที่รักได้ดั้งเดิม ลูกชายคนโตก็รับรู้ได้ว่าพ่อกับแม่ยังคงอาวรณต์ต่อการจากไปของน้องชาย จนกระทั่งไม่เห็นความสำคัญของลูกชายคนโตที่ยังคงมีชีวิตอยู่ แม้ว่าลูกชายคนโตจะพูดคุยถึงงานเขียนแต่พ่อกลับไม่สนใจ แต่ในตอนท้ายทั้งพ่อและแม่ต่างก็เห็นถึงการมีอยู่ของลูกชายคนโต

จากเรื่อง มีเปิดบนหลังคา นับว่า “เปิด” มีบทบาทสำคัญต่อเรื่อง คือเป็นสัตว์เลื้อยของลูกชายคนเล็ก เป็นสิ่งที่ทำให้พ่อแม่นึกถึง เพราะคิดว่าลูกต้องเสียชีวิตเพราะนำเปิดมาเลี้ยง รวมทั้งเปิดที่ลูกชายคนโตฝันถึง ซึ่งเปิดเหล่านี้ล้วนเป็นเปิดตัวเดียวกัน “มีเปิดบนหลังคา” ไม่ได้เป็นเพียงเปิดที่ออกไขบนหลังคา หรือเปิดที่อยู่ในความฝันของลูกชายคนโตเพียงเท่านั้น แต่เปิดบนหลังคายังสื่อถึงลูกชายคนโตที่พ่อกับแม่รู้ว่ามิเปิดอยู่บนหลังคา แต่กลับไม่สนใจที่จะไปดู เนื่องจากสิ่งที่อยู่บนหลังคานั้นดูใกล้ตัวคนที่อยู่ในบ้านก็จริง แต่เมื่อได้ยินเสียงที่อยู่บนหลังคาก็กลับปล่อยผ่าน ไม่สนใจว่าบนหลังคามิอะไรอยู่บนนั้น และในตอนจบเรื่องเมื่อพ่อแม่ลูกชวนกันขึ้นไปดูไขเปิดบนหลังคา นำไปสู่การที่พ่อแม่เริ่มหันมาสนใจสิ่งที่อยู่บนหลังคาแล้วจริง ๆ ได้เห็นถึงการมีอยู่ของลูกชายคนโต

เปิดจึงเป็นภาพแทนของความทรงจำที่เจ็บปวดติดอยู่ภายในใจของพ่อและแม่ และยังเป็นภาพแทนของลูกชายคนโต กล่าวคือ การมีอยู่แต่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจคนที่ยังมีชีวิตอยู่ในขณะเดียวกันก็กลับหลงลืมคนสำคัญ เมื่อพ่อแม่สูญเสียลูกชายคนเล็ก แต่หารู้ไม่ว่าลูกชายคนโตของเขาก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ไขของคำที่พบบนหลังคา แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ คือ ไขเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากธรรมชาติหรือเป็นวัฏจักรของการมีชีวิตอยู่ อีกทั้งก็มีส่วนสำคัญในการทำให้พวกเขาโดยเฉพาะพ่อกับแม่ปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุมมอง โดยการกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่คลายความเศร้า ความทุกข์ใจลงไปในที่สุด

การประกอบสร้างโดยอาศัยลักษณะร่วมของทั้งเปิดและลูกชายจึงนำไปสู่ภาพแทนความทรงจำ และแสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ เปิด จึงเป็นภาพแทนความทรงจำที่เจ็บปวดจากการสูญเสียลูกชายคนเล็ก เปิดเป็นของขวัญวันเกิดที่พ่อตั้งใจมอบให้ลูกชายคนเล็ก เพื่อให้เป็นความทรงจำที่ดี แต่กลับกลายเป็นความทรงจำที่แสนเจ็บปวด สร้างบาดแผลในหัวใจของพ่อแม่ เมื่อลูกชายผู้เป็นที่รักจากไปด้วยโรคไขเลือดออก สาเหตุมาจากเค้าเปิดซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ทำให้อืดที่ขมขื่นนี้ย้อนกลับมาทุกครั้งให้เห็นเปิด พ่อกับแม่จึงเลี้ยงที่จะพูดถึงของขวัญชิ้นนี้ ขณะเดียวกันการสูญเสียลูกชายคนเล็กส่งผลให้การมีชีวิตของพ่อกับแม่เปลี่ยนไป และหลงลืมว่ายังมีลูกชายคนโตอยู่อีกคน

ผู้เขียนนำเสนอให้ผู้อ่านทบทวนแง่มุมความสำคัญของการมอบความรักความเอาใจใส่ที่ไม่เท่าเทียมกันในครอบครัวที่มีลูกมากกว่าหนึ่งคน จึงนำเสนอประเด็นปัญหาที่พบเจอบ่อยครั้ง จะเห็นได้ว่า “เปิด” จากเรื่อง “มีเปิดบนหลังคา” ทำหน้าที่เป็นภาพแทนของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างลูกคนโตกับลูกคนเล็ก

2. “นกกระยางโง่ ๆ : ภาพแทนของคนที่มีลักษณะนิสัยหยิ่ง” จากเรื่องสั้น นกกระยางโง่ ๆ

ผู้เขียนประกอบสร้างพฤติกรรมการโอบกินอาหารของนกกระยาง เป็นภาพแทนพฤติกรรมของคนที่ไม่ทำอะไรจริงจัง ดังตัวละคร “ท้อป” หมูมิววิคะผู้มีทัศนคติแตกต่างจากคนในสังคม เขาเป็นลูกชายของเกษตรกรที่ต่อต้านระบบทุนนิยม หลังจากพ่อเสียได้ไม่นาน เขาพยายามใช้ชีวิตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยที่เขาไม่ศึกษาวิธีเลี้ยงอย่างจริงจัง เขาเริ่มจากเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา แต่ไม่ว่าเขาจะหาสัตว์ชนิดใดมาเลี้ยง สัตว์เหล่านั้นก็ไม่ได้สร้างมูลค่าให้กับเขา ทุกครั้งที่เขาเริ่มเลี้ยงสัตว์ เขาจะโพสต์ข้อมูลในเฟซบุ๊ก เพียงเพื่อต้องการเพิ่มยอดไลค์ และให้แฟนเก่าเข้ามาดไลค์

สภาพความเป็นอยู่ของท้อป เหมือนคนว่างงาน ทั้งที่มีหลายอย่างต้องรับผิดชอบ หากเขากลับใช้เวลาอยู่กับการโพสต์เฟซบุ๊ก

“วันแรกที่ทำเสร็จ เขาโพสต์ว่ามานอนโง่ ๆ ที่กลางนา จากนั้นเขาก็
นอนโง่ ๆ อยู่ตรงนั้น”

(Kamjorndet, p.46)

จากประโยคนี้จะเห็นได้บอ้ยในชีวิตประจำวัน การมานอนโง่ ๆ เหมือนการบอกให้ผู้อื่นทราบว่าในชีวิตไม่มีอะไรทำ เมื่อเพจของท้อปได้รับความสนใจจากคนจำนวนมาก จึงพยายามหาเรื่องราวและรูปภาพในการเลี้ยงสัตว์ของตนเองมาลงในเพจ บางครั้งนำภาพมาตัดต่อหรือเล่าเรื่องที่ไม่เป็นความจริงลงในเพจ รวมทั้งโพสต์รูปนกกระยางเพื่อเพิ่มยอดไลค์

“ท้อปถ่ายรูปนกกระยางโอบินอย่างสง่าขึ้นจากน้ำ แต่งภาพด้วย
โฟโตชอปให้เป็นนกกระยางพันตัวบินขึ้นจากสระ แต่งแสงฟุ้งฟุ้ง ฉากหลังเป็นทุ่ง
นาสีเขียวลงในเพจเฟซบุ๊กของตนเอง ทำให้ได้ยอดไลค์ถึงห้าพัน”

(Kamjorndet, p.66)

การโพสต์รูปกระยางนี้เองทำให้ท้อปคิดว่าความสุขของเขาคือการได้รับความสนใจจากสื่อโซเชียลมีเดีย

นกกระยางที่โอบินพันตัว จึงเปรียบเสมือนตัวละครท้อป นกกระยางคงเป็นภาพเพื่อนที่ผ่านการตกแต่งให้สวยงามจนมองไม่เห็นความผิดของมันที่กินปลาตุ๋นหมดซึ่งเป็นแค่มุมมองด้านเดียว จึงเป็นการบดบังความไม่เขลาของตนเอง ซึ่งความคิดของท้อปเองที่มักคิดว่าเป็ดโง่ สิ่งนั้นโง่ สิ่งนั้นไม่ดี แต่ไม่เคยพิจารณาตนเองว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่เกิดขึ้นที่ทำไมดีนั้นเกิดจากอะไร คิดว่าตนเองค้นพบลมหายใจของชนบท แต่แท้จริงแล้วไม่ได้เข้าใจวิถีชีวิตนั้นเลย

นกระยาง เป็นภาพแทนของคนที่มีลักษณะนิสัยหยิ่งท้าวทำอะไรไม่จริงจัง ไม่เอาการเอางาน เช่นเดียวกับพฤติกรรมของนกระยางที่หากินแบบบินโฉบเพียงพื้นผิวน้ำด้วยความรวดเร็ว ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้ถ่ายทอดผ่านตัวละคร “ท้อป” ที่ทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอัน คิดอยากทำอะไรแต่ไม่เคยศึกษาวิธีการทำสิ่งนั้นอย่างจริงจัง ซึ่งมักทำตามกระแสนิยม และขาดความละเอียดรอบคอบจนต้องประสบกับความล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่า ข้อความที่ว่า “ปลากลายร่างเป็นนก” หรือสิ่งหนึ่งกลายเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบคนที่กำลังพยายามเปลี่ยนแปลงหรือปกปิดเนื้อแท้ของตน โดยคนภายนอกเห็นเฉพาะภาพลักษณ์ที่ดีของตน

นกระยางโง่ ๆ เป็นเรื่องที่ถูกโยกคนเข้ากับสัตว์ ซึ่งสัตว์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนที่สะท้อนลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของมนุษย์ภายในเรื่อง เป็นการยั่วล้อและสะท้อนสภาพสังคม วิพากษ์วิจารณ์สังคมผ่านตัวละคร “ท้อป” ที่ทำให้เห็นพฤติกรรมและลักษณะนิสัยคนในสังคมปัจจุบันที่คิดโซเซียลมีเดียพยายามสร้างตัวตนผ่านสื่อโซเซียลมีเดีย สร้างจุดยืนในสังคม เพื่อให้ผู้อื่นรู้จักตนเอง ซึ่งส่วนมากจะนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดี และปิดบังเนื้อแท้หรือความเป็นจริงที่ไม่ได้สวยงามเหมือนภาพที่สร้างขึ้นมา

3. “นก : ภาพแทนอิสรภาพ การอพยพลี้ภัย การพลัดถิ่น” จากเรื่องสั้น ชาวบ้านจะมา

นกกางแอนเป็นภาพแทนของภรรยา สะท้อนให้เห็นความต้องการของภรรยาที่ต้องการอิสรภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนปรารถนา แต่ไม่ได้ทำเพราะต้องทำงานบ้านและงานโรงเรียนจนขาดอิสรภาพ เมื่อออกจากบ้านไปเธอก็กลายเป็นนก หรือกล่าวให้ชัดเจนว่าเธอเป็นอิสรภาพแล้ว เป็นอิสระจากภาระในครอบครัวและงานในโรงเรียน ดังข้อความ

“เธอบอกว่าเธอบินจากฝั่งไปที่เรือ ผู้อพยพ พวกนั้นไม่เจอ
หอรก พวกเขาเชื่อมั่นในพระเจ้า แต่เธอบินไปไกลแล้วก็กลายร่างกลับเป็นคน”

(Kamjorndet, p.129)

นกกางแอนยังเป็นภาพแทนคนไทยในเกาะกง เนื่องจากพฤติกรรมของนกกางแอน คือ เป็นนกรักรัง มีรักเดียวคู่เดียว ซึ่งเป็นความหมายเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อความร่วมมือกับพฤติกรรมของกลุ่มคนอพยพที่เห็นได้ชัดเจนก็คือกรณีของคนไทยพลัดถิ่นเกาะกง ที่มีความปรารถนาจะอพยพกลับมายังประเทศอันเป็นที่รักของตน สะท้อนให้เห็นการลี้ภัยทางการเมืองเพื่อไปยังที่ที่ตนอยู่ได้อย่างมีอิสรภาพ ไม่ถูกบังคับข่มเหงหรือถูกบังคับให้ทำงานหนักและถูกข่มขู่เพื่อความบันเทิงใจของทหารเขมรแดง “พวกนั้นยืนกันที่ผาแล้วกระโดดกลายเป็นนกกางแอนบินข้ามอ่าวไทย” (Kamjorndet, p.128)

คนไทยในเกาะกงมีอิสรภาพและเป็นพลเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมายของประเทศกัมพูชา ซึ่งไม่ใช่แผ่นดินแม่ เพราะ “คนไทยที่นั่นมีสัญชาติฝรั่งเศสได้สักพักก็กลายเป็นเขมร เป็นคนอื่นในบ้านตัวเอง” (Kamjorndet, p.127) คนไทยเกาะกงในเขมรเขาเรียกว่าไทย อยู่ไทยเขาเรียกว่าเขมร

ในอดีตนั้นอิสรภาพของพวกเขาก็ได้หอมหวานอย่างที่ควรเป็น เนื่องจาก “เขมรแดงถือว่าคนที่เกาะกง เป็นประชาชนใหม่ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างประเทศ” (Kamjorndet, p.127) พวกเขาต้องใช้ชีวิตอยู่ อย่างหวาดผวาประหนึ่งว่ามีอิสรภาพแค่เพียงเหยียบบนแผ่นดินเขมรเท่านั้น เพราะถูกกดขี่ข่มเหงทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ การมีอิสรภาพอย่างข่มขืน รวมถึงความผูกพันสำนึกรักในแผ่นดินแม่ จึงเป็นสาเหตุให้ คนไทยพลัดถิ่นเกาะกง ตั้งกลุ่มรวมตัวเพื่ออพยพกลับกลับไปเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์ ด้วยการพิสูจน์ อัตลักษณ์บุคคลกับรัฐบาลไทย การเรียกร้องดังกล่าวมีทั้งผู้ที่สมหวังและผิดหวัง ผู้ที่ผิดหวังยังคงเฝ้ารอวัน ที่ดินแดนส่วนนี้จะได้กลับไปเป็นส่วนหนึ่งของไทยอีกครั้ง การรอคอยเพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพอันหอมหวาน นั้นยาวนานเสมอ จึงเป็นนัยสำคัญที่สอดคล้อง กับการตั้งชื่อเรื่องว่า *ข่าวว่านกจะมา*

การใช้ภาพนกนางแอ่น ยังเชื่อมโยงสู่ประเด็นที่ผู้เขียนเสียดสีสังคม ประเด็นความเห็นแก่ ตัวของมนุษย์ จากการสร้างคอนโดนนางแอ่นในพื้นที่ กันตัง ปากพั่น ปัตตานี นราธิวาส “ตึกเก่าที่ถูก ทำให้เป็นรังนกนางแอ่น และมีตึกใหม่ที่สร้างให้นกนางแอ่น ตึกพวกนั้นบอกได้ว่าคนที่นี่เริ่มมองหาทาง ทำมาหากินใหม่ ๆ” (Kamjorndet, p.132) ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ที่อยากร่ำรวย จึงทำได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งกับสัตว์ตัวเล็ก ๆ อย่างนก “พวกนั้นแย่งรังที่หนึ่งกับรังที่สอง กระทั่งรังสุดท้ายที่นกกลั่นเอา เลือดออกมาสสร้างแล้วพวกเขาก็ยังแย่งมัน” (Kamjorndet, p.132) ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ที่ต้องการ พื้นที่มากขึ้นไป คนบางกลุ่มสร้างบ้านหลังใหญ่โต แสดงถึงความร่ำรวยของตน ขณะที่คนอีกกลุ่มยังนอน บนกระดาดหลังบนพื้นถนน

นกนางแอ่น จึงเป็นภาพแทนของภรรยาที่ต้องการความเป็นอิสระจากภาระทางครอบครัว และหน้าที่การงาน เพื่อออกไปทำในสิ่งที่อยากทำและไปในที่ที่อยากไป และยังเป็นภาพแทนของคนไทย ในเกาะกงที่ต้องการอิสรภาพจากเขมรแดง รวมทั้งประเด็นการเสียดสีสังคมและความเห็นแก่ตัวของมนุษย์

4. “สัตว์มนุษย์ : ภาพแทนของความล่มสลายของสังคมมนุษย์” จากเรื่องสั้น ประแบ่งไหมคะ

การประกอบสร้างของสัตว์มนุษย์เกิดจากการประกอบสร้างจากลักษณะนิสัยและพฤติกรรม ของมนุษย์ ระบบทุนนิยม นโยบายภาครัฐ การเข้ามาแทนที่ของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลจนก่อให้เกิด การล่มสลายของสังคมมนุษย์

“ประแบ่งไหมคะ” ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคม เนื้อ เรื่องกล่าวถึงชีวิตของ “ปาล” มนุษย์หุ่นยนต์ ซึ่งในเรื่องสั้นใช้คำเรียกขานว่า “สัตว์มนุษย์” เป็นกลุ่มที่ ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้มีชีวิตรอด จนกระทั่งเธอได้พบกับ “แอส” โอบอบทนมุ่หม่ล่อที่ทำให้เธอเชื่อใจและ เดินทางไปด้วยกัน ขณะเดินทางทั้งสองข้ามสะพานไปยังอีกฝั่ง แอสพาปาลไปให้มนุษย์ในตำนานโดยไม่รู้ เลยว่า มนุษย์ในตำนานวางแผนเพื่อต้องการสร้างมนุษย์โดยต้องควักหัวใจของปาลออกมา แอสยอมรับใน สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบที่สุดไม่ควรมีอยู่บนโลกใบนี้อีกต่อไป เพราะไม่อยากให้มนุษย์เกิดมา มีชีวิตที่ไม่มีความเท่าเทียมกันอีก

มนุษย์ทุกคนเกิดมาเป็นสัตว์สังคม ต้องการเป็นที่ยอมรับมีคนที่สนับสนุนและช่วยเหลือ ในยามสิ้นไร้ รวมไปถึงการดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอดและอยู่เหนือหวังโซ่อาหารทั้งปวง ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนได้ แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องทำทุกวิถีทางเพื่อมีชีวิตรอด ดังตัวอย่าง

“พี่สาวของเขาไปขายตัวทั่วโลก เธอไปมาหมดก่อนที่จะอพยพ
ตัวเองจนไม่เหลือความเป็นมนุษย์”

(Kamjorndet, p.165)

ทำให้เห็นการดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอดของกลุ่มคนที่ต้องแลกบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ได้สิ่ง ที่ต้องการ เพื่ออพยพคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น แม้วิธีที่เลือกจะผิดศีลธรรมก็ตาม หากสิ่งนั้นทำให้มีชีวิตที่ดี ขึ้นจากที่เป็นอยู่ ก็จะทำทุกวิถีทางให้ได้มา เมื่อมนุษย์เจอทางตัน ความสนใจเรื่องถูกผิดก็จะหมดความ สำคัญลงไปทันที

ผู้เขียนสร้างตัวละคร “ปาล” ซึ่งเป็นสัตว์มนุษย์ที่ใกล้จะหมดอายุการใช้งาน เพราะขาด น้ำมันหล่อลื่นที่ช่วยต่ออายุได้ เปรียบเหมือนคนที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ปาลเปรียบเสมือน เครื่องยนต์ที่กำลังจะหมดประโยชน์และเป็นภาพแทนของคนที่ถูกมองข้ามความสำคัญ แสดงให้เห็นว่า แม้แต่การสร้างตัวละครผู้เขียนยังคงให้ความสำคัญกับการใช้สัญลักษณ์เปรียบเทียบให้เห็นระหว่างความ เป็นมนุษย์กับหุ่นยนต์ที่มีความสัมพันธ์กัน

“แอซ” เป็นตัวละครที่มีปัญหาภายในใจ ไม่เคยได้รับการปฏิบัติและความช่วยเหลือ จากภาครัฐ เขาถูกมองข้ามความสำคัญทั้งที่ยังเป็นคนไทยเหมือนกัน เป็นภาพแทนของคนชนชั้นล่าง ทางสังคมที่ไม่ได้รับความเท่าเทียม จนเกิดความขัดแย้งภายในใจทำให้ตัดสินใจจัดปมปัญหา คือหยุด การกำเนิดมนุษย์ เพื่อไม่ต้องการให้มีใครเกิดมาชีวิตที่น่าเศร้าเช่นเดียวกับตนเอง

ผู้เขียนสร้างฉากคือเมืองนีโอสังขละ ซึ่งฉากที่สร้างนี้มีความสอดคล้องกับสถานที่จริง คืออำเภอสังขละบุรี ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง คือ สะพานมอญ ผู้เขียนนำการร้องเรียกเชิญชวน นักท่องเที่ยว “ประแบ่งไหมคะ” ของเด็ก ๆ บนสะพาน มาเขียนและนำมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเห็น ถึงการนำเอาเอกลักษณ์ของผู้คนบริเวณมานั้นมาช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การให้ เด็ก ๆ ประแบ่งต้องมีค่าประแบ่งตอบแทน จนกลายเป็นวัฒนธรรมไป เมื่อเป็นเช่นนี้เด็ก ๆ เหล่านั้นก็ไม่ ต่างอะไรจากเครื่องจักรที่คอยประแบ่งให้นักท่องเที่ยวเพื่อแลกเงิน

“นักท่องเที่ยวจ่ายเงินให้เด็กตอบแทน พวกเด็ก ๆ มีเครื่องตรวจ
เครดิต ขอแค่นักท่องเที่ยวมีเนื้อเยื่อหลงเหลือ แต่ปาลก็รู้พวกเด็ก ๆ ไร้ ชีวิต
พวกเธอถูกเปลี่ยนเป็นเครื่องจักรหมดแล้ว”

(Kamjorndet, p.156)

มีนโยบายบัตรสวัสดิการของรัฐบาล สัมพันธ์กับที่ผู้เขียนต้องการสื่อประเด็นชนชั้นทางสังคม ความเหลื่อมล้ำ ความลำบากของคนจน

“นโยบายรัฐบาลผลักดันให้คนเปลี่ยนมาใช้เครดิตการ์ด สังคมไร้เงินสดถูกเสนอในสภา”

(Kamjorndet, p.144)

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือเรียกอีกอย่างว่าบัตรคนจน โดยให้เงินช่วยเหลือเพียงเดือนละ 300 บาท ตามรัฐบาลกำหนด

“เครดิตที่เอารหัสดีเอ็นเอเป็นประกัน จะสั่งจ่ายเครดิตแต่ละครั้ง ต้องมีเลือดเนื้อเจ้าของบัญชีเพื่อยืนยัน มนุษย์ค่อย ๆ สูญเสียเลือดและเนื้อเยื่อชีวภาพไป”

(Kamjorndet, p.145)

การที่จะได้รับเงินก็ต้องแลกมาด้วยข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทางการเงิน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ แลกมาด้วยศักดิ์ศรี ผู้คนชนชั้นรากหญ้าถูกตราหน้าว่าเป็นคนจนเพื่อแลกกับเครดิตการ์ดเพียงใบเดียว ผู้เขียนต้องการสื่อถึงคนจนที่แม้จะจนจริง ๆ แต่ไม่ควรถูกย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นคนที่มีเท่ากันทุกคน ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน

อีกทั้งระบบทุนนิยมยังแบ่งคนออกเป็นชนชั้นไปโดยปริยาย โดยไม่ต้องมีระบบวรรณะมาแบ่งแยก ซึ่งมนุษย์หุ่นยนต์ในเรื่องแบ่งออกเป็น โอบอท ไชบอร์ก และสัตว์มนุษย์ และเหตุที่ผู้เขียนให้โอบอทเป็นชนชั้นสูงที่สุด เพราะคิดว่าโอบอทไม่มีความรู้สึก ไม่มีความต้องการใด ๆ ซึ่งผู้เขียนอาจปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากการเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความรู้สึก มีความต้องการด้านต่าง ๆ เพื่อการมีชีวิตอยู่

การเข้ามาแทนที่ของเทคโนโลยี ทำให้แรงงานมนุษย์ถูกทอดทิ้งจึงต้องตกงานไร้หนทางในการสร้างรายได้ และการที่มนุษย์เสพติดเทคโนโลยีจนเกินไปทำให้ต้องมีการอัปเดตตามเทคโนโลยี เพราะเมื่อเวลาผ่านไปเทคโนโลยีก็กำลังและเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่ออัปเดตตามเทคโนโลยี

“มนุษย์ต้องการอัปเดตตัวเองตามกฎของโอบอท”

(Kamjorndet, p.155)

มนุษย์และสัตว์ มีอัตลักษณ์ร่วมกันคือความโหดร้าย หยาดคาย และป่าเถื่อน มนุษย์และสัตว์ต่างมีสัญชาตญาณของความดิ้นรนเป็นของตัวเอง เพียงแต่มนุษย์ถูกกดไว้ด้วยกฎหมายและเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม สิทธิและเสรีภาพ ที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก จึงทำให้มนุษย์แสดงออกมาในทางที่เหมาะสม แต่เมื่อมองข้ามเรื่องเหล่านี้ไปมนุษย์ก็ไม่ต่างจากสัตว์ การเปรียบเทียบมนุษย์เป็นสัตว์เลี้ยงของ

ไอบอท อัตลักษณ์ร่วมกันของมนุษย์และสัตว์เลี้ยงก็คือต้องให้อาหาร ในระบบทุนนิยมสามารถมองได้ว่าเงินก็เป็นอาหารได้เช่นกัน เพราะไม่มีเงินก็ไม่มีอาหาร ดังนั้นมนุษย์ก็ไม่ต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์ต้องถูกเลี้ยงด้วย “เงิน”

สัตว์มนุษย์ในเรื่องสั้น *ประแบ่งไหมคะ* เป็นภาพแทนของความล่มสลายของสังคม ผู้เขียนสร้างตัวละคร “ปาล” ขึ้นมา เพื่อเปลี่ยนบทบาทของมนุษย์ให้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงของไอบอท และพยายามเปลี่ยนให้มนุษย์กลายเป็นไอบอทหรือครึ่งมนุษย์ครึ่งหุ่นยนต์ โดยผู้เขียนแทนอวัยวะของมนุษย์เป็นของมีค่าและหายาก รวมทั้งนิสัยหยาบคายและป่าเถื่อน ดังข้อความ “กฎข้อสองบอกว่า มนุษย์หยาบคายและป่าเถื่อน” (Kamjorndet, p.144) ซึ่งเป็นการอุปโลกน์ให้มนุษย์เป็นสัตว์ตามมุมมองของนักเขียนที่มองว่าสัตว์หยาบคายและป่าเถื่อน

5. “ลิง : ภาพแทนของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในไทย” จากเรื่อง *อยู่ข้างล่างข้างข้างได้ข้างเอา*

ลักษณะนิสัยของ “ลิง” ในเรื่อง *อยู่ข้างล่างข้างข้างได้ข้างเอา* สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมักเลือกงาน ไม่เห็นคุณค่าของค่าตอบแทนอันน้อยนิด เกียจคร้าน หากเป็นเช่นนี้ต่อไปคนไทยอาจตกงาน เพราะนายจ้างจะเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานแทน และคนไทยอาจกลายเป็นลูกน้องหรือพลเมืองชั้นสองจากแรงงานต่างด้าวในที่สุด ดังข้อความว่า

“มึงจำไว้นะ ต่อไปลิงมันจะครองโลก บนเกาะตอนนี้เป็นซี่ข้าลิงกันหมด รัฐบาลก็กลัวว่าเอไอจะมาแทนแรงงานคน เอไอมันปั่นพญานาคไม่ได้หรอก คนนี้แหละยังอยู่ แต่มีระว่างไว้นหนึ่งมันจะมาปั่นพญานาคแทนเรา “แต่ที่ยังจ้างลิงมาช่วย พี่ก็ส่งเสริมสิ” “แหมมึง มีไหมละคนบ้านเรา วันละสามร้อยมันทำไหม”

(Kamjorndet, p.193)

ลักษณะรูปร่างของลิง ที่มีขนยาว หน้าตาอัปลักษณ์ ทำให้หลายคนไม่ค่อยชอบ และเกิดการเหยียดเรื่องรูปร่างหน้าตา เช่นเดียวกับการที่คนไทยเหยียดแรงงานต่างด้าวว่าสกปรก ซ้ำยังถูกขับให้เป็นคนชายขอบ จึงเป็นไปได้เพียงกรรมกรกับคนใช้ ดังข้อความว่า

“จูเสียดึกมาอาภัพหน้าตา ขนเต็มตัวเหมือนลิง ฟัน้องคนอื่นสวยหล่อไปวัดไปวาได้ จูเสียดึกมาคนก็เบือนหน้าหลบ ดูชื่อเกิดคนเรียกจูเสียดอย่างกับล้อเลียนลูกสาว คนอื่นชื่อมยุราชื่อจารุณีไปตามเหมาะสม น่องสุดท้องชื่อจูเสียดปล่อยทิ้งให้วิ่งเล่นในทุ่ง หน้าน้ำท่วมก็ไม่สนว่าจะตกน้ำลอยไปออกทะเล และไม่ต้องการกลัวเด็กบ่อกึ่งลากหน้าตาเป็นอาวุธ”

(Kamjorndet, p.170)

เรื่องสั้นเรื่องนี้แสดงภาพของมนุษย์ให้เห็นว่ามีนิสัยเกียจคร้าน ทั้งยังประพฤติดีศีลธรรม ดั่งเนื้อเรื่องตอนหนึ่งที่ว่า

“เพื่อนเล่าว่าฤดูน้ำท่วม คนหมู่บ้านนี้จะไม่ทำอะไร นอกจาก พายเรือจับสาว นั่งเล่นไฟ รอจับหมูไก่อลอยน้ำมาต้ม บ้านหลังคาเกยกันนี้เป็น ฟันงูญาติ ๆ กัน ชื่อเสียงของคนที่นี่คือเล่นไฟ กินเหล้า ชกต่อย อันดับหนึ่งคือ ผิดลูกผิดเมีย ประเภทน้ำได้กับหลานมีบ่อย ๆ”

(Kamjorndet, p.182)

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงอาจนำลิงซึ่งเป็นสัตว์ป่า ที่มีความขยันมาฝึกหัดเพื่อใช้แรงงานแทนคน เช่นเดียวกับการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานแทนคนไทย และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ผู้เขียนได้สร้างให้ตัวละครลิงมีลักษณะและความสามารถเหมือนมนุษย์ โดยสามารถทำงาน ได้อย่างมนุษย์ เช่น งานก่อสร้าง เป็นผู้ช่วยปั้นปูน ตัวละครลิงมีการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมีมือ การทำงานก็ไม่ได้ด้อยไปกว่าคน แต่สิ่งที่ลิงได้เปรียบคน คือ ลิงว่องไว ไม่เกียจคร้าน ไม่เลือกงาน ทำงาน ทุกอย่างที่เจ้านายสั่ง ดังข้อความว่า

“ผู้รับเหมาทาสีบ้านคนหนึ่งโมโหลูกน้อง ใอันนั้นนอนเล่นโทรศัพท์บ้าง มาบ้างไม่มาบ้าง แกจึงหาลิงมา มันจับลูกกลิ้งรูนสีไปบนผนังคล่องแคล่ว หยุดพัก กินฉลามแล้วทำต่อ หมดวันก็นั่งทำยรกลับบ้านพร้อมกัน”

(Kamjorndet, p.197)

จากการใช้ “ลิง” ให้เป็นภาพแทนของคนต่างด้าว และการประกอบสร้างลิงขึ้นมาจาก ลักษณะของคนในสังคม นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของลิง คือ ความขยัน ลิงถือเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้าง ขึ้นมาเพื่อเสียดสี ยั่วล้อ เหน็บแนมสังคมได้อย่างเจ็บแสบ และสะท้อนความเป็นมนุษย์ได้อย่างดี

6. “หมาเตือนสติ : ภาพแทนของกลุ่มคนที่มัวเมาในกามตัณหาและความเสื่อมทรามของสังคม” จาก เรื่องสั้น สัปเหร่อรุ่นสอง

การประกอบสร้างลักษณะของหมาเตือนสติ จากความบกพร่องของมนุษย์ทั้งทางด้านสติปัญญา ความคิด คำพูดและการกระทำที่หมกมุ่นในเรื่องเพศ อันเนื่องมาจากความล้มเหลวของสถาบันครอบครัว สังคม และภาครัฐ

ด้านสติปัญญา ตัวละคร “จำหวาย มั่น มิ่ง และมอล” เป็นตัวละครที่สะท้อนความบกพร่อง ทางด้านสติปัญญาหรือคนสติไม่สมประกอบ แสดงทัศนคติให้คนสติไม่สมประกอบตกเป็นจำเลยของสังคม ให้ผู้คนนำไปประกอบการเล่าเรื่องเพื่อความสนุกปาก เมื่อคนไม่สมประกอบกับคนไม่สมประกอบมา

สร้างครอบครัวร่วมกันและมีลูกด้วยกันซึ่งกลายเป็นคนไม่สมประกอบเช่นเดียวกัน ตัวละคร “มิ่ง กับ มิ่ง” หรือแม่กับลูกสาวนี่เองที่เป็นตัวละครที่ดึงดูดสายตาที่อยู่ภายในจิตใจของเหล่าผู้ชายในเรื่องออกมาไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่น คนวัยทำงานหรือคนแก่

“เริ่มงานได้สามวัน ในวัดก็มีคนวัยห้าสิบหัวใจวาย หลังเห็นอิมมิ่งเดิน
อวดโชว์ของ”

(Kamjorndet, p.229)

“พวกเขาพูดกันว่าเด็กวัยรุ่นแฉวนี้ได้อิมมิ่งกันเกือบทุกคน”

(Kamjorndet, p.231)

“ทำงานได้สักพักจำทวยก็ต้องกลับไปบ้าน พบเพื่อนของเขาแก้ผ้า
โค้งโค้งอยู่บนร่างของเมีย”

(Kamjorndet, p.252)

“จำทวยไล่คนที่อยู่บนร่างเมียตัวเองออก แล้วออกไปตามหาลูกสาว
พบว่าลูกสาวอยู่กับเพื่อนตัวเอง”

(Kamjorndet, p.252)

“เขาบรรยายภาพอิมมิ่งที่ใส่ชุดนอนบางเบาได้ทรมานใจมาก ผมอยู่ใน
วัดมาเกือบสองสัปดาห์ ใช้ ตอนนั้นผมเป็นหมาเดือนสิบ ความกำหนดพลงพลา
ไม่รู้จะทำอย่างไร”

(Kamjorndet, p.253)

จากเนื้อเรื่องบางส่วนดังกล่าวเป็นความคิด คำพูด และการกระทำของตัวละครที่เป็น การประกอบสร้างภาพแทนของกลุ่มคนที่มัวเมาในกามตัณหาที่แสดงออกมาเป็นที่ประจักษ์ และดังตัวอย่าง ตัวละคร “ผม” เปรียบตัวเองเป็นหมาเดือนสิบ “ใช้ ตอนนั้นผมเป็นหมาเดือนสิบ” (Kamjorndet, p.253)

ชาวบ้านในเรื่องเป็นตัวแทนของสังคมที่ต่างคิดไปในทางเดียวกัน โดยมองว่าครอบครัวนี้ สำสอนพ่อได้ลูกและลูกได้แม่จนกลายเป็นชาวสื่อที่พากันสนุกปากแต่ไม่มีใครคิดหาความจริง ไม่ยื่นมือ เข้าช่วย จนทำให้ครอบครัวนี้กลายเป็นตัวตลกร้ายของสังคม

“สุดท้ายเราก็ลงเอยด้วยการเฉยเมย หลังแสดงท่าทีเห็นอกเห็นใจแบบ
คนมีคุณธรรม แต่เราก็ละเลยเรื่องนี้”

(Kamjorndet, p.258)

ท้ายที่สุดคนส่วนใหญ่ให้ความสงสารแก่เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ แต่เสียดายที่ความสงสารเหล่านั้นอยู่เพียงชั่วคราวหรืออาจไม่มากพอที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ และผลลัพท์เหล่านี้ให้เป็นภาระของรัฐบาล “ตอนนี้อี้มีงูกูพาไปทำหมันและถูกส่งไปศูนย์ฝึกอาชีพ” (Kamjorndet, p.257) ซึ่งอาจเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเพราะรัฐมีมุมมองต่อเรื่องต่าง ๆ ในแบบของรัฐ รัฐมองในภาพรวมของสังคม กล่าวคือ ต้องการให้ภาพจำที่ไม่ดีเกี่ยวกับสังคมหายไปก็นำไปเข้าเรือนจำ สถานบำบัด ศูนย์ฝึกต่าง ๆ แต่รัฐไม่ได้มองในรายละเอียดส่วนย่อยของความเป็นมาเกี่ยวกับภาพจำเหล่านั้น จึงทำให้ปัญหาไม่ถูกแก้ไขโดยตรง แม้จะเน้นการบูรณาการของหลายภาคส่วนที่รัฐมักจะพูดอยู่เสมอ ๆ ภาครัฐจึงเป็นการประกอบสร้างของความเสื่อมทรามของสังคมที่ไม่ได้รับการแก้ไข และกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมต่อไป

มนุษย์และหมาเดือยมีสิ่งๆ ที่เหมือนกัน คือการผสมพันธุ์เพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ จึงเกิดแรงขับทางเพศเพื่อให้เกิดความต้องการทางเพศในการผสมพันธุ์ เพื่อการคงอยู่ของสายพันธุ์ทั้งหมาและมนุษย์

“หมาเดือย” จากเรื่อง *ลับไพร่ร่อนสอง* กลายเป็นภาพแทนของกลุ่มคนที่มัวเมาในกามตัณหาสื่อถึงความเสื่อมทรามของสังคม ผู้เขียนสร้างตัวละครหมาเดือยแทนตัวละครมนุษย์ในสังคมที่มีข้อบกพร่องหมกหมุ่นในเรื่องเพศ เพื่อสะท้อนปัญหาในเรื่องเพศของกลุ่มคนที่มัวเมาในกามตัณหาที่สะท้อนความเสื่อมทรามของสังคมมนุษย์ อุปนิสัยหมาเดือยให้เป็นมนุษย์ที่มนุษย์มองว่าหมาเดือยสืบส่าสอนหรือมัวเมาในกาม

7. “เสือ : ภาพแทนอำนาจด้านมืดและความชั่วร้าย” จากเรื่องสั้น บุรณแมน

การสร้างภาพแทนความชั่วร้ายในจิตใจ มาจากการนำเอานิสัยของเสือที่มีความดุร้ายโหดเหี้ยมมาประกอบสร้างเป็นความชั่วร้ายในจิตใจตัวละครช่างนกรหรือเสือกลับ แม้เสือกลับหลบหนีการจับกุมของตำรวจ แต่เมื่อถึงสถานการณ์คับขันจนตัว ช่างนกรกลับแสดงวิสัยของความเป็นโจรร้าย นั่นคือการลงมือฆาตกรรมช่างนกรตัวจริงอย่างโหดเหี้ยมเพื่อสวมรอยเป็นช่างนกรเสียเอง ทั้ง ๆ ที่ช่างนกรตัวจริงให้ที่พักพิงแก่เขาในระหว่างที่หลบหนีมาตลอด เห็นได้จากเนื้อเรื่องตอน

“ในตอนที่พักคอกเจ้าของบ้านรายนั้น ถูกคอกหรือแขนไม้แฉใจ ครอบกาย
มืดมืดและรีบร้อนซุ่มน”

(Kamjorndet, p.280)

เมื่อเสือกลับสังหารเหยื่อรายนี้แล้ว ก็ปฏิบัติการสวมรอยเป็นช่างนกร เป็นนกที่ไต่บินเพื่อหลบหนีความผิดไปตามห้วงเวลาในอุโมงค์มิติไปเรื่อย ๆ

ในฉากชีวิตจริง เสือในเหล็กชุดที่ถูกล่ามโซ่เป็นตัวแทนของจิตใจด้านชั่วร้ายของช่างนกร เห็นได้จากในฉากชีวิตจริงที่ผู้พันจะทำการมัดมือช่างนกรเพียงเพื่อปลดพันธนาการที่อยู่ในจิตใจของช่าง

นกให้หลุดพ้นจากอดีต ไม่ได้ต้องการจะจับเขาจริงจัง จิตใต้สำนึกของช่างนกกลับไม่คิดเช่นนั้น เสือร้ายหรือ จิตใจที่ชั่วร้ายที่เขาพยายามปกปิดมาตลอด กระตุ้นให้เขาลงมือปลิดชีพผู้พัน จากข้อความที่ว่า

“เหล็กชุดตัวที่ถูกล่ามไว้กระซอกคิงโซ่ขาดแล้วกระโจนทะลุผาตู้ออก
มา มันพุ่งเข้ากัดผู้พัน”

(Kamjorndet, p.323)

แล้วเขาก็ได้หายสาบสูญไปเหมือนกับช่างนกในภาพยนตร์ จึงเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เห็นว่าช่างนกที่มาถ่ายทำภาพยนตร์นั้นคือเสือกลับ เสือร้ายที่หลบหนีการตามล่าของเจ้าหน้าที่โดยใช้ อุโมงค์เวลาเป็นตัวกลางนั่นเอง

การใช้ชีวิตของโจรร้ายในยุคปัจจุบัน อาศัยการฟอกเงินผ่านเครื่องรางของขลังของข้าราชการ ตำรวจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เสือร้ายคนนี้สร้างอาชีพหล่อเลี้ยงชีวิตจนอยู่รอด และผลิตเครื่องรางของขลังเพื่อตอบสนองความลุ่มหลงของเหล่าข้าราชการและผู้คนที่ศรัทธากลายเป็นวงจรถูจริตที่ไม่มีจบสิ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดกระแสความเชื่อ ความมกมาย ที่สร้างผลเสียต่อผู้คนและต่อสังคมรอบข้าง เห็นได้จาก ประโยคที่ว่า

“ตอนนั้น ภาพการปลุกเสกในหนังสือปรากฏพร้อมกัน พิธีเข้มขลัง
จุดพิศคือภาพพระเกจิเข้มดกริตท่องเด็กน้อยในชุดนักเรียน วิดีโอพิธีปลุกเสกแพร่
หลายในอีกหลายปี ”

(Kamjorndet, p.290)

เรื่องสั้น บุรณแมน นำเสนอความชั่วร้ายและความลุ่มหลงเปรียบเสมือนเสือร้ายที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งพร้อมจะตอบโต้เหยื่อทุกครั้งเมื่อสัญญาณนกล่ากระตุ้นให้เสือล่าเหยื่อ เปรียบเสมือนจิตใจมนุษย์ที่ถูกครอบงำด้วยอภุศลมูล ซึ่งจะคอยชักจูงให้มนุษย์กระทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองโดยไม่สนผิดชอบชั่วดี สิ่งเดียวที่จะสามารถควบคุมความชั่วร้ายและความลุ่มหลงเหล่านี้ได้นั้นคือ สติ ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไรมนุษย์ควรใช้สติในการคิดหาทางออกด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ปล่อยให้อภุศลความชั่วร้ายมาบงการหรือชักจูงตนเองไปในทางที่ผิด

เสือเป็นภาพแทนความชั่วร้ายในจิตใจและความลุ่มหลง เป็นการนำเสนอเชิงอุปลักษณ์ โดยทำให้ความเป็นเสือที่โหดร้ายเป็นภาพแทนด้านมืด ความชั่วร้ายที่มีอยู่ในจิตใจของเสือกลับที่ลงมือสังหารช่างนกเจ้าของบ้านที่ให้ที่พักพิงและสวมรอยเป็นช่างนกและความลุ่มหลงของมนุษย์ผ่านวัตถุเครื่องรางของขลัง เหล็กชุดพญาเสือ เครื่องรางที่เกิดจากความลุ่มหลงในไสยศาสตร์ซึ่งช่วยเสริมสร้างกลไกการทุจริตคอร์รัปชันของวงการข้าราชการให้แข็งแกร่งมากขึ้น

8. “เสื่อ : ภาพแทนของการเรียกร้องความยุติธรรมท่ามกลางความสิ้นหวังของชนพื้นเมือง” จากเรื่องสั้น คินปีเสื่อ

การประกอบสร้าง “เสื่อ” จากเรื่องสั้น คินปีเสื่อ เกิดจากความขัดแย้งของอุดมการณ์ระหว่างประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ ความไม่เท่าเทียม อำนาจของรัฐ และการหยิบบ่อนความเป็นอื่นให้แก่ชาวพื้นเมือง การประกอบสร้างของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นำไปสู่การเรียกร้องความยุติธรรมที่ชาวพื้นเมืองได้รับผลกระทบ

ความขัดแย้งของอุดมการณ์ระหว่างประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ “ฟาสต์” เป็นตัวแทนของชาวฮาลาที่ได้รับผลกระทบจากการที่พรรคคอมมิวนิสต์มลายาที่ได้หลบหนีการไล่ล่าของกองทัพมาลายา ข้ามมาอาศัยผืนแผ่นดินไทย เป็นฐานซ่อนสมกำลังเพื่อต่อสู้ทางอุดมการณ์กับทางการมาลายาภายใต้การปกครองของอังกฤษในขณะนั้น รัฐบาลจึงให้ชาวบ้านอพยพออกจากหมู่บ้านฮาลามาตั้งถิ่นฐานใหม่ ณ บริเวณที่ราบริมตลิ่ง แม่น้ำปัตตานี โดย เผาบ้าน เผายุ้งฉาง เพื่อมิให้พรรคคอมมิวนิสต์มลายาเอาไปใช้ประโยชน์ได้ สัญญาที่ทางการสัญญาว่าเมื่อปราบปรามอิทธิพลพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (พคม.) เสร็จลงเมื่อไหร่ชาวบ้านจะได้กลับมาอยู่ในพื้นที่เดิมของตน แต่เมื่อเหตุการณ์สงบลงแล้วกลับมีประกาศพื้นที่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2498 การเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างเขื่อนบางลาง ทำให้บางหมู่บ้านต้องจมอยู่ก้นเขื่อน ทำให้หมู่บ้านฮาลากลายเป็น “ดินแดนที่สาบสูญ” โดยสมบูรณ์ “ฟาสต์” จึงกลายเป็นตัวแทนของชาวฮาลาที่สาบสูญมาเรียกร้องความยุติธรรมและสัญญาที่ภาครัฐเคยให้ไว้กับชาวฮาลา

“ฟาสต์คือปืนไปทวงถามเรื่องโต๊ะอิหม่ามและผู้อาวุโสของหมู่บ้านซึ่ง
หายสาบสูญไปเมื่อสามสิบปีก่อน”

(Kamjorndet, p.336)

ความไม่เท่าเทียม “ผู้ใหญ่บ้านเหลาหู่” เป็นตัวแทนร่วมของภาครัฐและอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่เป็นตัวประกอบร่วมทำให้ชาวฮาลาเป็นต้องอพยพจากที่อยู่อาศัยและยังทำให้หมู่บ้านฮาลาหายไปตลอดกาล

“ผู้ใหญ่บ้านยิ้มแยมเขมูตีมน้ำ อยากรู้แกก็โตในค่ายทหารปลดแอก”

(Kamjorndet, p.336)

ผู้ที่ควรได้รับผลจากการกระทำ หรือการรุกรานชาวบ้านกลับไม่ได้รับผลกระทบหรือการลงโทษใด ๆ เลย แต่ผลกระทบกลับตกมาอยู่ที่ชาวฮาลาที่ต้องอพยพจากถิ่นฐานเดิมมาอยู่ในถิ่นใหม่ที่เปียดเสียดกันอยู่

นอกจากนี้ยังสะท้อนความไม่เท่าเทียมของชาวโอรังอัสลี ที่ถูกเปรียบให้เป็น “บาเตาะ” (พวกกินคน) ด้วยความที่ชาวโอรังอัสลีเป็นชนเผ่าหรือชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในป่า รูปพรรณสัณฐานต่างจากชาวท้องถิ่นทั่วไป และนิยมการกินเนื้อดิบจึงมีชาวลิอว่าบาเตาะชอบกินเนื้อคน “ถ้านางมโนราห์มี

เวลานั้นก็คิดว่าคงรู้ว่าบาเตาะเป็นพวกกินคน (เธออาจกลัวกว่านี้) หมายถึงคนทั่วไปคิดว่าพวกเขากินคน บาเตาะเป็นโอรังเผ่าหนึ่งเช่นกัน อาจจะชอบกินเนื้อดิบมากกว่า คนชอบสือว่าบาเตาะมีหาง กินเนื้อคน และชอบอยู่รู ส่วนฮาลอคือเสื้อสมิงดูท่าทางของฉันลี เขาว่า แต่เธอยังมีใจแย้งว่าเขาเหมือนแมวมากกว่า” (Kamjorndet, p.364)

“เสื้อ” ในเรื่องสั้น คินปีเสื้อ ซึ่งเป็นเรื่องสั้นที่นำมาเป็นชื่อหนังสือรวมเรื่องสั้น นำเสนอความดุร้ายให้เป็นภาพแทนของการเรียกร้องความยุติธรรม เมื่อ “เจ้าป่า” ต้องไร้อำนาจด้วยฝีมือมนุษย์ ทั้ง “บาเตาะ” (พวกกินคน) และ “ฮาลอ” (เสื้อสมิง) “ฟาฮัด” ชายหนุ่มรุ่นพี่สามของชาวฮาลา ซึ่งมีการต่อสู้เหมือนกับเสื้อ และ “บาเตาะ” เป็นชนเผ่าโอรังอัสลีที่มีลักษณะต่างจากผู้คนในท้องถิ่น มีรูปพรรณสัณฐานคล้ายเงาะป่าในเรื่องสังข์ทอง ทำให้ผู้เขียนเปรียบเทียบชนเผ่าโอรังอัสลีเป็นพวกกินคน เหตุเพราะอาศัยอยู่ในป่าและเป็นชนกลุ่มน้อย ทั้งสองต่างก็เรียกร้องความยุติธรรมโดย บาเตาะ เรียกร้องสิทธิในการเป็นคนไทย และฮาลอ เรียกร้องสิทธิในการทำกินของตนที่ถูกรัฐพรากไป

อัตลักษณ์ระหว่างมนุษย์และเสื้อ มนุษย์ในที่นี้คือชนพื้นเมืองหากมองในความเป็นเสื้อคือการเป็น “เจ้าป่า” ชนพื้นเมืองก็คือ “เจ้าของพื้นที่” เช่นเดียวกัน และอัตลักษณ์ที่ร่วมกันอีกอย่างหนึ่ง “การต่อสู้” เมื่อถูกรุกราน

9. “หมาป่า : ภาพแทนของสัญชาตญาณความดิ้นรนของมนุษย์” จากเรื่องสั้น เป็นหมาป่า

หมาป่า มักถูกนำมาเป็นสัญลักษณ์ของความเจ้าเล่ห์เพทุบาย ฉลาดแกมโกง มักใช้กลอุบายหลอกล่อให้ฝ่ายตรงข้ามหลงกล และผลตกเป็นเหยื่อได้ เห็นได้จากตัวละครหมาป่าในนิทานสากลอย่างนิทานอีสปเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องหนูน้อยหมวกแดง หมาป่ากับลูกแกะ หมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ดตัว ซึ่งหมาป่ามักเป็นตัวละครที่ชั่วร้าย เป็นฝ่ายปฏิบัติ จึงถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้าย เจ้าเล่ห์ และการหลอกล่อดังกล่าวข้างต้น โดยเรื่องสั้นเรื่องนี้มีการเผยนัยยะบางอย่างที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ การนำเสนอว่านักเขียนเป็นหมาป่า

การไล่ล่าสังหาร ไม่ว่าจะเหยื่อหรือเป้าหมายเดินทางไปทีใด หมาป่าจะติดตามไปทุกที่ ไม่หวั่นว่าหนทางที่กำลังจะไปลำบากแค่ไหน ไหล่ไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย และระหว่างไล่ล่าก็จะดักรออยู่ตามพุ่มไม้ หรือในสถานที่ที่เหยื่อไม่สามารถมองเห็น การกระทำเช่นนี้ก็เพื่อรอคอยจังหวะที่เหมาะสมในการลงมือสังหารเหยื่อ เช่นเดียวกับมือปืน พวกเขาไม่หวั่นว่าระยะทางข้างหน้าจะเป็นอย่างไร และลำบากแค่ไหน เขาติดตามเหยื่อไปจนกว่าจะทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สำเร็จ ดังความว่า

“ระหว่างทางในเอธิโอเปีย เดินตัดผ่านทะเลทรายที่ร้อนลึกลับแปดองศา
เซลเซียส ร้อนราวนรก พลทหารซุ่มยิงที่ผ่านหลักรัฐบาลสุดโหดมาแล้วอย่างผม
ยังเกือบถอดใจ”

(Kamjorndet, p.405)

“ดังนั้นต่อให้มันร้อนและการเดินทางที่แสนโหดนี่จะเจ็อบดับพันไป
ตลอดทาง ผมก็ต้องมีชีวิตรอดไปจนจบภารกิจ”

(Kamjorndet, p.406)

มนุษย์เราทุกคนต่างเป็นหมาป่า กล่าวคือต่างมีสัญชาตญาณเป็นตัวร้าย มีความเจ้าเล่ห์ ฉลาดแกมโกง แสวงหาแต่ผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนสูงสุด โดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น พร้อมเอาเปรียบเสมอ ในทางเดียวกัน มนุษย์ต่างต้องตกเป็นผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบด้วยเช่นกัน เห็นได้จาก มือปืน ชุมยิงที่ถูกซ่อนแผน มือปืนที่ถูกหัวหน้าทรยศ หรือแม้กระทั่งนักเขียนกับแฟนที่ต่างตกเป็นฝ่ายคุมเกม ในการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกคนต่างต้องการเป็นหมาป่า และเป็นหมาป่ากันทั้งนั้น เพราะการเป็นหมาป่า หมายความว่า เป็นฝ่ายได้เปรียบกว่าฝ่ายตรงข้าม ถึงแม้วิธีการของหมาป่านั้น อาจจะ ไม่ถูกต้องด้วยหลักศีลธรรมจริยธรรมก็ตาม แต่นั่นคือธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวเสมอ อีกทั้งทุกคนต่างเคยเป็นทั้งหมาป่า และต่างก็ต้องตกเป็นลูกแกะให้ใครบางคนหรือคนบางกลุ่มด้วย เช่นเดียวกัน

อีกประการหนึ่ง เรื่องสั้นเรื่องนี้มีการแบ่งเรื่องเป็นตอน ได้แก่ มือปืน กาแฟ ทหารเด็ก เจรจา หมาป่า ต่อรอง นักเขียน และเป้ากระสุน หากพิจารณาเนื้อหาในแต่ละตอน จะเห็นว่ามีความสอดคล้องและมีจุดร่วมเดียวกันกับชื่อเรื่อง “เป็นหมาป่า” ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าในสถานการณ์ใด ทุกคนต่างเป็นหมาป่าทั้งสิ้น กล่าวคือ มือปืนมีลักษณะของหมาป่าที่ชุมยิง แต่แล้วก็ถูกดวลหลังของนักร่องที่มีลักษณะหมาป่าเช่นกัน ในส่วนของกาแฟ ผู้เขียนกล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์ นั่นคือ การสลับเป็นฝ่ายหมาป่าและลูกแกะที่สลับกันคุมเกมแห่งรัก ตอนทหารเด็กก็มีความเจ้าเล่ห์ หักหลังกัน ตอนการเจรจาดูต่อรอง แสดงให้เห็นถึงการกระทำการเพื่อให้ตนได้ประโยชน์สูงสุด ตอนเป้ากระสุนก็แสดงให้เห็นถึงการตกเป็นเหยื่อของผู้เป็นหมาป่าหรือผู้เหนือกว่า ในหัวข้อย่อยนักเขียนก็แสดงถึงความเป็นหมาป่าที่หลอกล่อผู้อ่านเช่นกัน

ผู้เขียนได้สร้าง หมาป่า ในเรื่องสั้น เป็นหมาป่า โดยนำเอาลักษณะ พฤติกรรม คือนิสัยที่ดุร้าย ปราดเปรี้ยว เฉลียวฉลาด เป็นนักล่ายอดฝีมือ มีความอดทน รวมทั้งมีความกล้าหาญและความสามารถในการต่อสู้ที่ดีเยี่ยม มาสะท้อนลักษณะนิสัยความดิบเถื่อนที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน

จากการสร้างภาพแทนของหมาป่าให้เป็นความดิบเถื่อนของมนุษย์และการประกอบสร้าง นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของหมาป่า คือ ความเจ้าเล่ห์ ซึ่งความเจ้าเล่ห์จะแสดงออกมาผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์โดยทั่วไปในหนึ่งคนจะมีทั้งด้านที่เป็นผู้เอาเปรียบผู้อื่นและเป็นเหยื่อจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นฝ่าย ‘ผู้ล่า’ อย่างหมาป่า หรือ ‘ผู้ถูกล่า’ อย่างลูกแกะ วันหนึ่งผู้ล่าก็อาจกลับกลายเป็นผู้ถูกล่าเสียเอง

10. “จระเข้ : ภาพแทนอำนาจของผู้มีอิทธิพลและผู้หมกมุ่นอยู่กับความพยายาม” จากเรื่องสั้น จระเข้ตาขุน

การนำเสนอ “จระเข้” จากเรื่อง จระเข้ตาขุน เป็นภาพแทนอำนาจผู้มีอิทธิพลในพื้นที่นั้น ๆ และผู้หมกมุ่นอยู่กับความพยายาม ประกอบสร้างตัวตนจากผู้มีอำนาจและผู้หมกมุ่นอยู่กับความพยายาม ให้มนุษย์มีลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกับจระเข้ เห็นได้จากตัวละคร “ผม” และ “เขา” ซึ่งมีหน้าที่ติดตั้งแผ่นป้ายหาเสียง แต่ป้ายหาเสียงฝั่งนายจ้างกลับถูกแทนที่ด้วยป้ายหาเสียงของพรรคฝ่ายตรงข้ามซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลและมีอำนาจสิทธิ์ควบคุมชีวิตคนในพื้นที่ เมื่อทั้งสองรื้อป้ายทิ้งจึงถูกลูกน้องฝ่ายตรงข้ามตามไล่ล่าจนต้องวิ่งหนีเอาชีวิตรอด ผู้มีอิทธิพลจึงเปรียบเสมือนจระเข้ ที่มีอำนาจสิทธิ์ควบคุมทุกชีวิตในพื้นที่ของตน “คนที่ถ้ามครั้งแรก ยกโทรศัพท์ พูดคุยกับปลายสาย จับใจความว่าเจอพวกเรแล้ว” (Kamjorndet, p.464)

ผู้เขียนนำเสนอปัญหาของตัวละครให้มีความสอดคล้องกับตำนานจระเข้ตาขุน จากตำนานไม่มีใครคิดตั้งไขว้ให้ออกจากอารมณ์ขุ่นแค้นที่คนรักหนีไปกับชายอื่น ทำให้ตกอยู่ในห้วงอารมณ์ที่เคียดแค้น ไม่สามารถควบคุมจิตใจของตนเองได้ ความอาฆาตพยาบาทคุกรุ่นในจิตใจไขว้จนจึงกลายร่างเป็นสัตว์เดรัจฉานเฉกเช่นจระเข้ในที่สุด ซึ่งเป็นภาพแทนของผู้หมกมุ่นอยู่กับความพยายามขาดธรรมะประโลมใจ สอดคล้องกับชีวิตรักของตัวละคร “ผม” ที่ต้องจ่อมจมอยู่กับห้วงความพยายามที่มีต่อภรรยาเนื่องมาจากไม่พอใจที่เธอขอหย่า และระแคะระคายว่าเธอมีชู้

11. “สัตว์ติดแล้ว : ภาพแทนมนุษย์ที่มีบ่วงพันธนาการในจิตใจ” จากเรื่องสั้น ปลดแล้ว

จากการนำเสนอ สัตว์ติดแล้ว เป็นภาพแทนมนุษย์ที่มีบ่วงพันธนาการภายในจิตใจ ที่ยังไม่ได้รับการสะสางให้หมดสิ้น ประกอบสร้างตัวตนจากความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การถวิลหาอดีต และความคิดในจิตใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนประกอบสร้างให้มนุษย์มีลักษณะคล้ายกับสัตว์ติดแล้ว และพยายามปลดปล่อยบ่วงแล้วให้หลุดพ้นไป เห็นได้จาก ปมความขัดแย้งระหว่างบังดูลกับหลวง สังเกตจากบทสนทนาที่หลวงพูดกับบังดูลว่า

“ต่อไปข้างหน้ามึงอย่ามาให้กูเห็น รู้ว่ากูอยู่ไหนก็ให้หลีก กูรู้ว่ามีมึง
ก็จะหลบ ถ้ามีเหตุว่ามึงเดินมาเจอกูแปลว่ามึงอยากลองของ ซึ่งไม่ต้องกลัวว่ากู
จะไม่ยิง”

(Kamjorndet, p.480)

ผู้เขียนปิดเรื่องโดยให้บังดูลหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย ทำให้ผู้อ่านได้ขบคิดเอาเองว่าบ่วงภายในใจของหลวงได้รับการปลดปล่อยพันธนาการในจิตใจหรือยัง และอาจคิดได้อีกแง่หนึ่งว่าบ่วงในจิตใจของหลวงหลุดพ้นไปพร้อมกับการหายตัวไปของบังดูลแล้วนั่นเอง

การถวิลหาอดีตของตัวละครเขียนพระที่สูญเสียเพื่อนอันเป็นที่รัก เขาเลียงที่จะเล่าเรื่องนี้ให้ใครฟัง แต่มักจะเล่าเรื่องนี้คนเดียวเสมอ ทำให้เขากลายเป็นเหมือนสัตว์ที่มีบ่วงพันนาการร่างกายไว้อย่างเหนียวแน่น “เขาไม่เคยนอนหลับอย่างสบาย จมอยู่ในน้ำผึ้งเหนียวหนืดพยายามดิ้นและพยายามโผล่ขึ้นน้ำทุกคืน” (Kamjorndet, p.545) ในตอนสุดท้ายผู้เขียนไม่ได้แสดงการคลายปมนี้อย่างแน่ชัด ผู้อ่านต้องขบคิดและอาศัยการตีความเองว่าตัวละครสามารถแก้ปมในจิตใจได้หรือไม่ หรือปล่อยให้จิตใจผูกอยู่กับปัญหานี้จนเฉกเช่นสัตว์ที่ติดแล้ว

“สัตว์ติดแล้ว” เป็นภาพแทนของ “มนุษย์ที่มีบ่วงพันนาการภายในจิตใจ” โดยที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า แร้ว (น.) หมายถึง เครื่องสำหรับดักสัตว์ ผู้เขียนนำเสนอตัวละครให้มีสิ่งที่ยังคงติดค้างอยู่ในจิตใจเป็นเสมือนบ่วงที่พันนาการยากจะปลดออก เหมือนกับสัตว์ที่ติดแล้วยากที่จะหลุดพ้นได้

การนำเสนอภาพแทน “สัตว์” ในรวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าสัตว์อื่น ๆ ของเจด็จ กัจจรเดช ปรากฏการใช้ภาพแทนและการประกอบสร้าง “สัตว์” เพื่อให้เห็นลักษณะนิสัย พฤติกรรม และธรรมชาติของมนุษย์ การใช้สัตว์เป็นภาพแทนทำให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนผ่านสัญลักษณ์ที่เลือกใช้ได้อย่างดี โดยปรากฏการประกอบสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในประเด็น การนำเสนอปัญหาครอบครัว พฤติกรรมมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน สภาพปัญหาทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การนำเสนอภาพแทนในลักษณะนี้ช่วยให้เรื่องสั้นน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่าน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพแทนและการประกอบสร้างสัตว์ในรวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของ เจด็จ กัจจรเดช ปรากฏการใช้ภาพแทนและการประกอบสร้าง “สัตว์” เพื่อให้เห็นลักษณะนิสัย พฤติกรรม และธรรมชาติของมนุษย์ โดยปรากฏการประกอบสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่ 1. “เป็ด : ภาพแทนความทรงจำ และการมีอยู่” จากเรื่องสั้น มีเป็ดบนหลังคา 2. “นกกระยาง โง่ ๆ : ภาพแทนของคนที่มีความหยาบคาย” จากเรื่องสั้น นกกระยางโง่ ๆ 3. “นก : ภาพแทนอิสรภาพ การอพยพโยกย้าย การพลัดถิ่น” จากเรื่องสั้น ข่าว่านกจะมา 4. “สัตว์มนุษย์ : ภาพแทนของความล่มสลายของสังคมมนุษย์” จากเรื่องสั้น ประแบ่งไหมคะ 5. “ลิง : ภาพแทนของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในไทย” จากเรื่อง อยู่ข้างล่างข้างใต้ข้างเฝ้า 6. “หมาเดือนสิบ : ภาพแทนของกลุ่มคนที่มัวเมาในกามตัณหาและความเสื่อมทรามของสังคม” จากเรื่องสั้น สับเหอรุ่นสอง 7. “เสื่อ : ภาพแทนอำนาจด้านมืดและความชั่วร้าย” จากเรื่องสั้น บุรณแมน 8. “เสื่อ : ภาพแทนของการเรียกร้องความยุติธรรมท่ามกลางความสิ้นหวังของชนพื้นเมือง” จากเรื่องสั้น คินปีเสื่อ 9. “หมาป่า : ภาพแทนของสัญชาตญาณความดิบเถื่อนของมนุษย์” จากเรื่องสั้น เป็นหมาป่า 10. “จระเข้ : ภาพแทนอำนาจของผู้มีอิทธิพลและผู้หมกมุ่นอยู่กับความพยาบาท” จากเรื่องสั้น จระเข้ตาขุน และ 11. “สัตว์ติดแล้ว : ภาพแทนมนุษย์ที่มีบ่วงพันนาการในจิตใจ” จากเรื่องสั้น ปลดแล้ว

การวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าว ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนผ่านสัญลักษณ์ที่เลือกใช้ได้อย่างดี ปรากฏการประกอบสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีแง่มุมเกี่ยวกับชีวิต สังคม การดำเนินชีวิต กามารมณ์ การเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งปรากฏการณ์ทางสังคม โดยจะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นทุกเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยการดิ้นรน ต่อสู้ แแยงชิง และทำร้ายกันเพื่อความอยู่รอดของตน คนที่มีอำนาจมีอิทธิพลเอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่าเสมอ

เมื่อพิจารณาการนำเสนอภาพแทนและการประกอบสร้างสัตว์ในรวมเรื่องสั้นนี้ พบว่าผู้เขียนใช้สัตว์ในการแสดงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ความโลภ อยากรได้อยากมีไม่มีที่สิ้นสุด การที่ผู้แต่งใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ คล้ายจะแนะนำให้มนุษย์ย้อนมองพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา และพิจารณาว่าสิ่งที่กระทำนั้นเหมาะสมและดีแล้วหรือไม่

ข้อสรุปจากการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาปริญญาโทเรื่อง “การใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ในเรื่องสั้นไทย พ.ศ. 2500-2545” ของ Anuwatkasem (2005) โดยปริญญาโทดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาว่า เรื่องสั้นไทยในช่วง พ.ศ. 2500-2545 ผู้แต่งสามารถนำเสนอแนวคิดที่มีต่อชีวิตมนุษย์และสังคมมาผสมผสานกับสัญลักษณ์ที่เป็นสัตว์ได้อย่างกลมกลืนและแยบยล จุดประสงค์สำคัญของผู้แต่งคือ เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องศีลธรรม การเมืองและการปกครอง แนวคิดของผู้แต่งประกอบด้วย เรื่องการดำเนินชีวิตทั่วไป กิเลสตัณหา กามารมณ์ ศีลธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดด้วยกลวิธีแบบคู่ขนาน กระแสสำนึก และบุคลาธิษฐาน ผู้แต่งสร้างให้สัตว์เป็นตัวละครประกอบมากที่สุด รองลงมาคือตัวละครหลัก ส่วนตัวละครที่ถูกอ้างอิงมีเพียงบางเรื่องเท่านั้น วิธีการใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ ผู้แต่งสร้างสรรค์สัญลักษณ์ขึ้นจากลักษณะทางกายภาพพฤติกรรม อุปนิสัย และชื่อของสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้โดยอาศัยความหมายกักตุนที่ตนสั่งสมไว้ในประสบการณ์ แม้กาลเวลาจะล่วงเลยมากก็ตาม สัญลักษณ์ที่เป็นสัตว์ซึ่งเคยปรากฏตลอดมาในภาษา สุภาษิต คำพังเพย ศิลปกรรม และวรรณคดีครั้งอดีตกาลก็ยังคงมีอยู่ในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ทั้งนี้เพราะการใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์เป็นวิธีการสื่อความหมายทางภาษาอันเข้มข้นที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังเป็นกลวิธีการประพันธ์อันทรงพลังซึ่งสะท้อนความผูกพันระหว่างชีวิตสัตว์กับมนุษย์อย่างแน่นแฟ้นไม่เสื่อมคลาย (Anuwatkasem, 2005, abstract)

จากข้อสรุปและการอภิปรายผลข้างต้น แสดงให้เห็นว่านักเขียนเรื่องสั้นใช้ สัตว์ เป็นองค์ประกอบการเล่าเรื่องในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษเรื่อยมาถึงปัจจุบัน เนื่องด้วยมนุษย์และสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะร่วมกัน คือ สัญชาตญาณการเอาตัวรอดเพื่อการดำรงอยู่ นักเขียนจึงใช้สัตว์เป็นภาพแทนชีวิต สังคม การเมืองและเรื่องที่ดีแต่พฤติกรรมด้านมืดของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ รวมเรื่องสั้น คินปีเสื่อ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของจเด็จ กำจรเดช มีการใช้สัตว์ชนิดต่าง ๆ เพื่อเป็นภาพแทนมนุษย์ในสังคม นำไปสู่การสื่อความหมาย เป็นกลวิธีสร้างสรรค์งานเขียนที่ทำให้เรื่องสั้นมีความเสมือนจริงพร้อมทั้งมีสารสาระที่ชวนให้ผู้อ่านขบคิดพิจารณา

References

- Anuwatkasame, N. (2005). **The Use of Animals as A Symbol In Thai Short Stories between B.E. 2500- B.E 2545** (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Chotudomphan, S. (2008). **Discourse, Representation, Identity, Literature Studies in Context of Society and Culture**. Retrieved from <http://www.phd-litarts.chula.ac.th/Download/discoursw.pdf> (In Thai)
- Charoenphon, S. (2003). **Representation of Female in Thai Literary Work during Century of 1987: Analysis in Relationship with Social Issue** (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai. (In Thai)
- Chotudomphan, S. (2005). **Magical Realism in Thai Literature and the Discourse of the Other** *Journal of Arts, Chulalongkorn University (Special Edition)*, 29-60. (In Thai)
- Kamjorndet, J. (2020). **That night of the year of the tiger and Other Animal Stories**. Bangkok : Pajonphai Publishing. (In Thai)
- Sujjapun, R. (1996). **Universal in Thai Literature**. *Sukhothai Thammathirat Journal*, 9 (1), 38-41. (In Thai)
- Thongkhamphao, W. (2011). **Representation of the King Mahadhammaraja in Thai literary Works**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)